



Ангел Каралийчев

Пролет

I

Тя е дошла откъм крайния кладенец, позлатила е пръстените на желязната верига, навела се над кофата, намокрила ясно чело и силно я люшнала във въздуха.

Почукала с припрени пръсти по вратата на малката воденичка – събудила Миха воденичаря. Станал Михо. Наметнал брашмяната си дрешка, запушил с пръстената троянска лула и тръгнал надолу към буренияслия яз.

Промъкнала се през върбичките и тичешком влязла в село. Преварила. Рано, преди орехчанки да намерят менци и забързат към Голямата чешма. Разнесла е по улиците топъл син лъх. Хлопнала лудо вратната и се втурнала в широкия равен двор на дяда Дима Хайдутина. Черното куче, което лежало под стряхата, скокнало, догонило я и я сръвало. Тя изпищяла, прескочила харманския плет, минала в градинката, навела се и проляла ясни детски сълзи над сините зюмбюли и червените иглики. Сливите посипали русата ѝ коса с упоителен прашец.

Ходила е по хармана – за да отпечата стъпките си. Целувала е клончетата и когато през сълзи се засмяла – зелените пъпки се пукнали. Скочила е над плевника, уловила се за черничевия клон и се залюляла – вдигала се нагоре, падала надолу, – докато клонът изпращял, счупил се и тя паднала на покрива. Ударила си белия крак и го навехнала. Съборила е много керемиди, които паднали и се строшили на парчета.

Най-подир се върнала лудетината към къщи. Полекичка раздвоила клоните на вишните, които засенчват прозорците на малката стая, и стъклата светнали. Притаила дъх, дяволито погледнала и почукала три пъти.

– Илия! Илия! Защо не ставаш, сънльо?

А Илия спи като къпано дете и чува как над главата му бият две огромни гълъбови крила.

– Хайде!

Илия се хваща за една перушинка и почва да се издига. Лети. Гледа: селото е останало долу, а реката се превила, тънка, тънка като копринен конец. Орехово се върти като колело и потъва в син пламък. Изведнъж перушинката се отскубва и той полетява надолу. Пада като камък – ще се убие! Но две ръце го хващат под раменете. Отново започва да се издига. Пак отива към небето. Ето, вижда се божието село. Пейт петли и

кучета лаят. А сърцето му бие – ще изхвъркне.

Кой чука на прозореца? Моли го. Шъпне със задъхан глас:

– Илия! Време е! Слънцето напече... Стани, момчето ми!

– Хей! Илия! Ставай! – изръмжа груб дебел глас през полуотворената вратичка на пешника. – Спи, магарето, като заклан.

II

Скочи.

Тръгна Илия да оре. Утрото е осипало пътя с бисерни зърна росен смях. Стъпиш ли – изплъзват се като живи под краката. Градините размахват клони през плетищата и ръсят брашно. Под всяка слива някой тази сутрин е разсипал по един козлен чувал.

– На добър час, Илия! – шепне изкривената ниска къщурка на баба Кънювица. Ще се мерне пред вратника вещицата, ще те стрелне с очи. А тя има зли очи. Догонят ли те, когато заминаваш – злото ще се намери в колата. Ще пипне здраво ритлите и целият ден ще тръгне наопаки. Или ралото ще закачи за корен и ще изпращи, или волът ще заболее, или пъдарят ще те хване, когато увиснеш на чужда череша.

– Не гледай, защото ще ти направят магия!

Воловете весело клатят опашки, клатят рога, а погледите им летят към сините ниви – в утрото – люшнати жита.

Колесарката пей:

– Чи-ци-циии! Циии!

Тя е минала отгук. Втурнала се е надолу по ливадето. Разбудила е пеперудките и лястовичките. Залюляла осена с гарвановото гнездо и перушината изхвъркнала. Слязла край реката, отсякла една върбова пръчка, направила свирка и писнала:

– Чичо пе! Чичо пе! Чииичо!

А един гълъб изскочил от гората, пръпнал над главата ѝ, ударил русата ѝ коса с крило – за да я изплаши.

– Гу-гу! Гу-гу!

И тя се втурнала низ полето. Че като викнала, че като заплакала – реве, та се къса. Поръсила нивите със сълзи.

Дошло едно дребно човече: педя човек – лакът брада. Изправило се пред нея и почнало да ѝ се присмива. Извадило из торбата си един бръмбар.

– Брррр!

Пак се засмяла.

Коя е тя? Защо ходи между нас? Никой не я вижда, а всички я познават. Тя е зашеметила цялата земя. Иде тая сутрин – влиза направо през прозореца, навежда се и шъпне на ухото му. Той усеща как нейните къдри милват лицето му и цял пламва. Буден е и всичко чува. Но се

преструва на заспал.

– Шт! Слушай! Слушаш ли? Аз ти нося...

Протегна ръка...

Но къде е отишъл? Занесеният Илия отминал нивата.

– Ваааа! Стой!

Обръща колесарката, връща се назад. Трънките край синора примират от смях. Нека се смеят!

III

Впрегна воловете, зажегли хомота, сложи кобиличката. Обърна се към възходящото слънце и се прекръсти. На една копраля се издигнало. Пипна копралята и подсвирна.

– Дииии!

Гласът му отекна и се загуби сред жиженето на пъргавите пчели по синорите.

Натисна мъжки ралото. Земята изтръпна, закъкри, разпука се и разрони сочни черни буци. Дъх на свежа пръст обляхна наоколо и над широката бразда запъпли бяла пара.

Илия усети как ръцете му станаха огромни и могъщи, ралото порасна, браздата се изви назад като река. Ще обиколи на четири страни цялото поле. Ще забрезни леха, каквато досега не са виждали хората. До вечерта ще я продъни.

В душата му се обади едно звънче. Още едно, три, пет! Цял гердан от мънички жълти звънчета. Невидима ръка помилва челото му и показва на юг. Илия се обърна. Небето пламнало. Страшен пожар е обхванал земята. Хората крещат и тичат: нагоре, надолу, по нивите, по къщите – разнасят огън. А звънчетата все по-ясно и отсечено бият. Къде е слушал този звън? През сините летни нощи, когато смъкваша от Белия камък овцете с баща си. Къде е баща? Илия се спира, издига ръка над чело и гледа към Кара могила. Един страшен дъбов кръст са побили орехчани. Кръстът прониза като стрела сърцето на цялото село...

Но, Господи, как е светло! Този ден всяка черна мисъл е прогонена. Има само небе, лястовички, като кръстчета затрептели из въздуха, запалени села и пеещи звънчета.

IV

На пладне Илия разпрегна. Пусна воловете да идат по високите па-сища, легна под крушата и се замисли дълбоко. Какво мислеше? Нищо. Малки сиви мухички – пороен дъжд – замрежваха очите му.

А воловете, като два големи бели орли, се бяха спрели на върха на хълма с вдигати глави. Дошли са от небето. Слезли са да донесат благословение и сила на земята, която ще роди хляб. Два бели божи пратеници. Ако те отлетят – земята ще опустее. И нивите ще заплачат, и гората ще заглъхне.

Как е хубаво да не виждаш нищо! Нищо да не чуваш. Да няма наоколо жив човек. Само ти и двата бели орли...

V

Притъмня. Като голямо черно колело се търкулна вечерният грохот – преви клоните на разцъфтелите круши, затъпка разнежените ниви и потъна далеч зад ясносините върхове на Кара могила.

Търкулна се Илия надоле по дълбокия път към село. Бодро присътпват воловете и в очите им трепти тиха вечерна ведрост. Смехът на пролетния ден е запечатан в зениците им.

Шипките край пътя излъчват упоителен дъх. Откъм ливадите появява мирис на мащерка. Синьото небе безшумно пада надоле. Падат звездите, падат ангели. Земята се удави в синевина. Здравчът прегърна земята, както младоженецът прегръща невестата си. След миг ще гръмне сватбена веселба. Жълтаците ще забият тъпани. Хълмовете ще се заловят на лудешко хоро. Гората, изправена отстрани, с дълбокия си глас ще се провикне:

– Бре-бре-бре! Ихууу!

А насреща високият хълм ще ѝ намигне и ще засуче мустак. Такъв е той. Цял ден стои възправен и нея гледа.

Но къде е селото? Гледай ти дявол! Изгубило се е Орехово сред празничната тъпна. Тича някъде запъхтяно подир сватбарите и вика:

– И-ху! И-ху-ху!

Никой не го е калесвал!

Зад Миховата воденичка светулки ходят в здрача – жълти въгленчета. Минеш ли над брега и завиеш през върбите – ще лавнат будните кучета. Но къде е воденицата?

Върви Илия цяла вечност. Носи в душата си белите орли, разораната нива и разлюлените звънчета.

Коя е тя? Минала е навсякъде. Незнайна жена със зелени замайващи очи.

След него вървят двама души и тихо шушукат:

– Къде отиде тя?

– В пещерата.

– На косите ѝ грееха иглики. Видя ли в гората, където е стъпил нейният крак – вредом е разцъфнал синчец.

– Тя ми замая главата.

– Ходя като луд.

Бездънен копнеж се разлива из въздуха. Илия се обръща:

– Къде е пещерата?
Никой. Полумрак. Измама.
Шипките клюмат с черни цветове.

КРАЙ

© Ангел Каралийчев

Източник: Литературен клуб

Публикация:

Ангел Каралийчев, „Ръж“ (сборник), 1925

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3616>]